

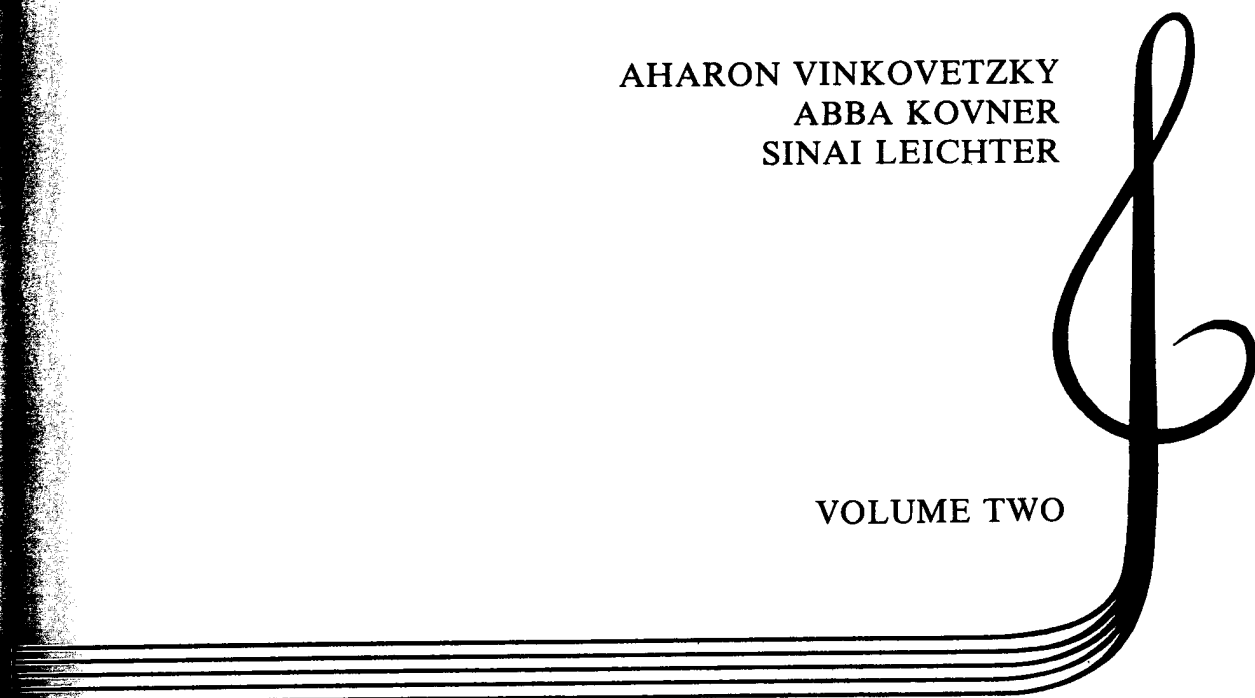
THE HEBREW UNIVERSITY OF JERUSALEM

---

anthology
of yiddish
folksongs

AHARON VINKOVETZKY
ABBA KOVNER
SINAI LEICHTER

VOLUME TWO

MOUNT SCOPUS PUBLICATIONS
BY THE MAGNES PRESS

CONTENTS

KINDERLIDER	CHILDREN'S SONGS	1—62
Preface		2
Forvort		3
A KLEIN MEIDELE	A LITTLE MAIDEN	4
DI GREZELEKH BLIEN	TINY TUFTS ARE SPROUTING	5
RODE-RODE-RANE	RODE-RODE-RANE	7
TSIP-TSAP, EMERL	TSIP-TSAP, EMERL	8
PATSHE-PATSHE, KIKHELEKH	CLAP HANDS	9
ETELE	ETTELE	10
TSIPELE	TZIPELE	12
KUMT DER LIBER ZUMER	WHEN SUMMER COMES	14
BLUMEN	FLOWERS	15
VOYL IZ DEM BEYMELE	HAPPY IS THE SAPLING	17
ARUM DEM FAYER	AROUND THE CAMPFIRE	19
IN A KLEINEM SHTIBELE	IN A SMALL LITTLE HOUSE	21
TRIFT A REGENDL	IT IS DRIZZLING	23
A REGENDL	A LITTLE RAIN	25
S'IZ TSEBROKHEN UNDZER DEKHEL	OUR ROOF IS BROKEN	27
ZITSN, ZITSN ZIBN KINDER	SEVEN CHILDREN SITTING	29
SHPILN MIR IN KESTELEKH	WE PLAY WITH LITTLE BOXES	31
HOB IKH A POR OKSN	I HAVE A PAIR OF OXEN	33
BAY DEM SHTETL	NEAR THE VILLAGE	35
OYFN PRIPETSHIK	IN THE TINY GRATE	37
AZ DU ZEST AN ALEF, YINGELE	IF YOU SEE AN ALEF	40
IKH VIL NIT GEYN IN KHEIDER	I DON'T WANT TO GO TO KHEDER	43
ZUNTIK BIN IKH NIT GEVEN IN CHEYDER	I WAS ABSENT FROM SCHOOL	45
REGNDL	RAINDROPS	47
MOTELE	MOTELE	49
DRAY YINGELEKH	THREE LITTLE BOYS	53
MIR KUMEN ON	WE ARE COMING	55
SHEYN BIN IKH, SHEYN	I AM A PRETTY MAIDEN	57
LOMIR ZINGEN A LID	LET US SING A SONG	59
YIDDISH-LOSHN	YIDDISH	61
FAMILIE- UN SHTEYGER-LIDER	FAMILY SONGS	63—127
Preface		64
Forvort		65
A NIGUNDL	A LITTLE TUNE	66
FRAYTIK OYF DER NAKHT	FRIDAY NIGHTS	70
MEYERKE, MAYN ZUN	MEYERKE, MY SON	73

A BRIVELE DER MAMEN	A LETTER TO MOTHER	75
YOME, YOME, SHPIL MIR A LIDELE	YOME, YOME	78
DOS LIDL FUN GOLDENEM LAND	THE SONG OF THE GOLDEN LAND	81
DOS KIND LIGT IN VIGELE	THE BABY IN THE CRADLE	83
IN VALD VAKST A BEYMELE	A TREE GROWS IN THE FOREST	86
OY, MIR OREME MEYDELEKH	OH, WE POOR GIRLS	88
A GUTN OVNT, BRAYNE	GOOD EVENING, BRINE	90
LEYG IKH MIR MAYN KEPELE	I REST MY HEAD	92
DI GOLDENE PAVE	THE GOLDEN PEACOCK	94
MOYSHELE, MAYN FRAYND	MOYSHELE, MY FRIEND	96
KINDER-YORN	CHILDHOOD	101
MAY KO MASHME LON?	MA KOMASHMA-LON?	103
VOS DEN, MAYN KIND, VILSTU?	TELL ME, WHOM YOU WOULD LIKE?	107
OYFN VEG SHTEYT A BOYM	THE BENT TREE	109
UNTER DI GRININKE BEYMELEKH	UNDER THE GREEN TREES	113
OYFN BARG, IBERN BARG	OVER THE HILL	115
AZ ME FORT KEYN SEVASTOPOL	WHEN YOU GO TO SEVASTOPOL	117
DOS LID FUN DEM BROYT	THE SONG OF BREAD	120
DEM MILNERS TRERN	THE MILLER'S TEARS	122
SHOYN NITO KEYN NEKHTN	NO MORE YESTERDAYS	124
DU FREGST MIKH MAYN FRAYND	YOU ASK ME	126
OYF KHASENES, SIMKHES, YOM TOYVIM	WEDDINGS AND FESTIVALS	129—326
Preface		130
Forvort		131
MAZL-TOV!	MAZEL-TOV!	132
KALENYU, VEYN ZHE, VEYN!	YOU PLEASE THE GROOM	134
DI MEZINKE OYSGEGEBEN	MY YOUNGEST DAUGHTER ABOUT TO WED	137
DI MEKHUTONIM GEYEN	THE IN-LAWS ARE COMING	140
DER BEKHER	THE WINECUP	143
SHPILT A FREYLEKHS!	A CHEERFUL TUNE	146
IN ROD ARAYN	JOIN THE DANCE	148
DER ZEYDE MIT DER BOBE	GRANDPAPA AND GRANDMAMA	150
ITSIKL HOT KHASENE GEHAT	ITSIK WAS MARRIED	156
KHATSKELE	CHATSKELE	159
DRAY TEKHTERLEKH	THREE DAUGHTERS	161
BAYT ZHE MIR OYS	GIVE ME CHANGE	165
DI VERBE	THE WILLOW TREE	167
SHPIL ZHE MIR A LIDELE IN YIDISH	PLAY ME A YIDDISH MELODY	169
LOMIR ALE IN EYNEM	LET US ALL TOGETHER	172
EYN KOL VAYN	THERE IS NO WINE	173
MIR ZAYNEN NIKHTER	WE ARE SOBER	175
A GLEZELE LEKHAYIM	A TOAST	176
MEKHUTENESTE MAYNE	MY DEAR IN-LAW	180

MIR ZAYNEN ALE BRIDER	WE ARE ALL BROTHERS	182
GUT YONTEVI	HAPPY FESTIVAL	184
DOS FREYLEKHE SHNAYDERL	THE CHEERFUL TAILOR	185
TSU DAYN GEBURTSTOG	YOUR BIRTHDAY	188
IN SUKE	IN THE SUCCA	189
SIMKHAS TOYRE	CHILDREN IT IS SIMKHAT TORAH	191
OY, KHANUKE, OY, KHANUKE	CHANUKAH, OH, CHANUKAH	195
KHANUKE	CHANUKAH	198
O, IR KLEYNE LIKHTLEKH	OH! YOU LITTLE CANDLES	200
A DREYDL	A SPINNING TOP	202
TSINDT ON LIKHTLEKH	LIGHT THE LITTLE CANDLES	204
A PURIM-LID	PURIM SONG	206
HAYNT IZ PURIM	TODAY IS PURIM	208
SHALAKHMONES	PURIM-GIFTS	210
KUM IKH ARAYN	I ENTER	212
DER GRESTER YOMTEV	THE FINEST FESTIVAL	213
KHÁD-GADYO	CHAD-GADYA (ONE KID)	215
SHEVUES	SHAVUOTH	217
SHABES-LIKHT	SABBATH CANDLES	219
AZ IKH VEL ZOBN "LEKHO DOYDI"	WHEN I SAY "LECHO DOYDI"	221
LEKOVED DEM HEYLIKN SHABES	FOR THE HOLY SHABBATH	223
SHABES, SHABES, SHABES!	LET THERE BE PEACE!	225
SHABES BEYN HASHMOSHES	SABBATH AT TWILIGHT	227
KLINGEN GLEKER	CHIMING BELLS	229
HAMAVDIL BEYN KOYDESH LEKHOYL	WHEN THE SABBATH GOES AWAY	231
A GUTE VOKH!	MAY YOU HAVE A GOOD WEEK!	233
MELAVE MALKE	MELAVE MALKAH	235
Transliteration guide		237
Index of Sources (Yiddish)		238

שירי ילדים

שירי הילדים ניתן לחלק לשתי קבוצות. שירי הילדים המוקדמים משקפים את התקופה שבה ה"חדר" היה מוסד חינוכי יחיד בקהילה היהודית — אותו בית-ספר דתי שבו פתח הילד ב"אלף בית" והמשיך בלימוד החומש עם פירוש רש"י. השירים החדשים יותר חוברו בתקופה שה"חדר" פינה מקומו לבתי-ספר חילוניים-מודרניים.

הקבוצה הראשונה כוללת אותם שירים שהילדים עצמם יד להם בפיתוחם. הקבוצה השנייה רובה שירים שחיברו מורים ומשוררים. בשתי הקבוצות רב יסוד השעשוע, ההומור הלירי והילד עצמו כגיבור השיר. הילד מספר על חוויותיו, לימודיו ומשחקיו, על אבא ואמא, סבא וסבתא, על כלבלבים ועל חתלתולים — על עולם שכולו יופי. הדמיון העשיר של הילד מניח לו לייחס לחיות קווי-אופי-ונוהג כיד הדמיון הטובה עליו. הכל אפשרי — השור יחתוך אטריות, הדוב יכבד את הרצפה, וכיו"ב, כל עוד יש תואם בחרוז ובקצב.

שיר הילד המודרני עשיר יותר מבחינת התוכן והצורה. הוא מרבה לתאר את הטבע, את ירק השדות, רשרוש עצי היער, רעטרו ראשיכם בורי פרחים, טוב לרקוד מסביב למדורה.

שירים רבים יש בהם יסוד לימודי ולאומי מפורש. די אם נזכיר את השיר הקלאסי, שנתחבב על רבים, "האלף-בית", פרי עטו של המשורר מרק ורשבסקי. הוא היה למעשה לשיר-עם: "אשרי מי שלמד תורה, מה ליהודי עוד?"

Children Songs

The songs for children can be divided into two groups. The earlier children songs reflect the period when the only educational institution was the Heder — the religious school, where the child began with the alphabet and went on to the study of the five books of Moses and the commentaries of Rashi. The newer songs were developed when the Heder gave way to the modern secular schools.

The first group contains essentially songs which the children themselves had a hand in their developement. In the second, songs which teachers and poets had initiated, dominate. In both groups the tone is one of playfulness, usually lyrical humorous, with the child himself as the hero. He relates everything he experiences, about his studies and games, about father and mother, grandparents, about puppies and kitties — about a beautiful world. The rich fantasy of the child enables him to endow animals with characteristics as fantastic as he wishes. Everything can be — oxen can cut up noodles, bears can sweep floors, etc., — as long as the rhyme and the rhythm are in unison.

The modern children's song is richer in theme and form, deals more with nature, with the greening of fields, the rustle of forests and that 'tis good to dance around the fire/adorn your heads with flower garlands."

Many songs have a distinct didactic and national tone. Suffice to mention the classic and widely admired song The Aleph-Bet by the song writer Mark Warshawski which was actually adopted as a folksong, "Fortunate is the one who studies Tora/What more can man need?"

**A KLEYN MEYDELE
A LITTLE MAIDEN**

**א קליין מיידעלע
ילדה קטנה**

Moderato ♩ = 96

A kleyn mey-de-le klapt in tir: tuk - tuk - tuk! Li - be bo - be,
e - fn mir: tuk - tuk - tuk! A gan - tsn tog ge - ven far - nu - men,
tra - la - la - la; un itst bin ikh a - heym ge - ku - men, tra - la - la - la!

A kleyn meydele klapt in tir:
Tuk-tuk-tuk!
Libe bobe, efn mir -
Tuk-tuk-tuk!

א קליין מיידעלע קלאפט אין טיר:
טוק-טוק-טוק!
ליבע באָבע, עפֿן מיר -
טוק-טוק-טוק!

A gantsn tog geven farnumen -
Tra-la-la-la!
Un itst bin ikh aheym gekumen -
Tra-la-la-la!

א גאַנצן טאָג געווען פֿאַרנומען -
טראַ-לאַ-לאַ-לאַ!
און איצט בין איך אַהיים געקומען -
טראַ-לאַ-לאַ-לאַ!

A pretty little girl taps at the door
Tap Tap Tap
Dear grandma let me in
Tap Tap Tap.

ילדה קטנה תקיש פֿדלת:
טוק-טוק-טוק!
סבתא יקרה, פֿתחי לי.
טוק-טוק-טוק!

All day I have been busy
Tra la-la-la-la
Now I have returned home
Tra la-la-la-la.

פֿל היום עסוקה הייתי,
טראַ, לאַ-לאַ-לאַ!
עתה הביתה באתי,
טראַ, לאַ-לאַ-לאַ!

**DI GREZELEKH BLIEN
TINY TUFTS ARE SPROUTING**

**די גרעזעלעך בליען
הַצִּינִים יִפְרָחוּ**

טעקסט: י. פֿיכמאַן Y. Fichmann
מוזיק: י. ענגעל J. Engel

Allegro ♩ = 132

The musical score is written on four staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 2/4 time signature. The tempo is marked 'Allegro' with a quarter note equal to 132 beats per minute. The first staff contains the melody for the first line of the song, with a D7 chord above the first measure. The lyrics 'Di gre - ze - lekh bli - en in feld a - le glaykh, a kind meg zayn frey-lekh tsi' are written below the staff. The second staff continues the melody with Cm, D7, Gm, and Cm chords above it. The lyrics 'o - rem, tsi raykh! Mir zay - nen a - le nokh kin - der - lekh kleyn, undz' are written below. The third staff has F, Bb, and Gm chords above it. The lyrics 'past nokh zayn frey - lekh un tan - tsn tsu geyn! Tra la la la la la la' are written below. The fourth staff has D7, Cm, and D chords above it. The lyrics 'la la la la la la la la la la la la la!' are written below. The score ends with a double bar line.

Di grezelekh blien
In feld ale glaykh -
A kind meg zayn freylekh,
Tsi orem tsi raykh!
Mir zaynen ale
Nokh kinderlekh kleyn,
Undz past nokh zayn freylekh
Un tansn tsu geyn!
Trala-la, la-la-la!

Voyl dem, vos farmogt nor
A harts gut un frum,
Un oygn, vos kukn
Oyf keynem nit krum!
Di zun shikt undz ale
Ir brokhe, ir shayn -
Tsi darf men den giter
Oyf gliklekh tsu zayn?
Trala-la, la-la-la!

די גרעזעלעך בליען
אין פֿעלד אַלע גלייך -
אַ קינד מעג זײַן פֿריילעך,
צו אָרעם צו רייך!
מיר זײַנען אַלע
נאָך קינדערלעך קליין,
אונדז פֿאַסט נאָך זײַן פֿריילעך
און טאַנצן צו גיין!
טראַל-לאַ, לאַ-לאַ-לאַ!...

וויל דעם, וואָס פֿאַרמאָגט נאָר
אַ האַרץ גוט און פֿרום,
און אויגן, וואָס קוקן
אויף קיינעם ניט קרום!
די זון שיקט אונדז אַלע
איר ברכה, איר שײַן -
צו דאָרף מען דען גיטער
אויף גליקלעך צו זײַן?
טראַל-לאַ, לאַ-לאַ-לאַ!...

השירים מסוג זה מקיפים מיגוון רב של נושאים. אנו פותחים בשיר על תפקיד המנגינה ללא מילים. בקרב היהודים עוברת מנגינה מן ההורים לילדיהם כדי לחזק את אחדות המשפחה. אחר כך באים הזכרונות על הווי אידילי-פאטריארכאלי, וביטוי — ליל שבת ויום השבת בבית היהודי. יש שירים על האם היהודיה, עקרת הבית ויסוד-מוסד במשפחה, הדואגת לבריאותם ולרווחתם של הילדים. היעדרה מעלה קינה על הגורל המר: "הילד שוכב בערש ובכויות לו העיניים, האם שוכבת על הרצפה בפישוט הרגליים".

טווס הזהב, סמל שירי לשליח הנאמן, מעביר את תלונת הכלה החשה עצמה מרוכאת ומושפלת אצל שולחן החותן והחותנת.

פרנסתם של עובדים ישרים נמצאת לעתים קרובות מקופחת על-ידי תקנות הצאר, שלפיהן מגורשים היהודים מן האזורים החקלאיים לניטאות העיר. בשיר "הטוהן הזקן" מספר המשורר העממי מרק ורשבסקי על גורלו של טוהן שטחנתו הוחרמה והריהו נאלץ לנטוש את מקומו. הגלגלים ממשיכים להסתובב, אבל בגילו שלו היכן ימצא פרנסתו?

למרות התקנות הללו היה היו ישובי-חקלאות של יהודים, בעיקר באזורי הדרום. יש שירים שבהם שרים איכרים ופועלים יהודים על חייהם, שהם קשים אך גם מלאי חרווה. הם חותרים לכך שגם ילדיהם יעסקו בעבודת האדמה כך שיהא להם הסיפוק בידעיה "כי הלחם, כל מה שנאכל, משדנו הוא שלנו".

החיים היו קשים באותם ימים. אף-על-פי כן לא אבדה תקוות היהודי. אומץ ושמחה פנימית עדיין היו משורש נשמתו. אם בקעו קרני-שמש מבעד מפלשי העבים אסור שיבזבו האור על ראגות הלב. "שתה כוס י"ש כל עוד אתה חי, לא תקבלנה בעולם הבא".

Songs of Family and Life Style

The songs in this section encompass a wide variety of themes. We start with a song about the role of a melody without words.

Among Jews, a melody is passed on from parents to children to strengthen the unity of the family. This is followed by memories of an idyllic patriarchal scene with the aura of a Friday evening and a holy Sabbath day in a Jewish home. There are songs about the Jewish mother — the foundation of the family, who cares for the welfare and health of the children. Her absence is bemoaned in the lament for her bitter fate. "The child in its cradle, cries for sustenance/The mother lies in the grave, broken shards on her countenance."

The golden peacock, a poetic symbol of the trusted messenger, brings the complaint of a bride who feels stifled and degraded at the table of her in-laws.

Honest workers and laborers would often be deprived of their livelihood by the Tzar's decrees driving Jews out of the farming regions into the urban ghettos. In his song The Miller's Tears, the folk poet Mark Warshawski tells of the fate of a miller whose mill has been confiscated and he is forced to leave. The wheels continue to whirl, but at his age, where can he make a living?

Despite the decrees, there were settlements of Jewish farmers, mainly in the South. There abound songs of Jewish farmers and workers about their difficult but joyous life. They strive that their children should also engage in work on the land, so they too may experience the satisfaction of knowing that "the bread that they eat was derived from their own fields of wheat."

Life was difficult in those days. Yet the Jew did not lose hope. Courage and inner joy were still part of his makeup. If the sun has broken through the clouds, its light should not be wasted on worries. Take a drink as long as you are alive, you may not get one in the Great Beyond.

שירי התונות, שמחות וחגים

בין השירים הנפוצים ביותר אתה מוצא את אלה העוסקים בנושאי השמחה הקיבוצית, בניגוד לנושאים המטרידים את הפרט. החתונה תוכל לספק שלל ביטויים לתחושת האושר של הזוג הצעיר ואנחות הרווחה של ההורים. רבים משירים אלה ישנים מאוד, ואילו אחרים הם פרי יצירתו של הברדן שחברו בו כשרונות ה"מגיד", הזמר העממי, הברדן וראש הטקס. תחילה יביא לידי דמעות את הכלה ואת קהל הנאספים ואחר-כך יעבור לדברי הומור ועליצות.

שירי שבת נסבים על אותו יום בשבוע שהיהודי מתנער מדאגות חייו הקשים ורוחו מתעלה למחוזות רמים יותר. משמקרבת שקיעת החמה עולה נימת הגעגועים לשלוות היום שזה עתה נמוגה ועמה המשאלה לשבוע חדש שכולו טוב.

שירי חג ומועד עליזים יותר גם במלים וגם במנגינות. שירי פורים ושמחת תורה במיוחד מושרים תוך תחושת התפרקות גדולה. שירים אחרים מרגישים יותר את המאורע הכרוך באותו חג או מועד. ההלל והשבח למעשי הגבורה (חנוכה) או משמעות המנהגים העממיים הקשורים בחליפות עונות השנה הם אפוא אידיאליים יותר מבחינת הצורה ומקור המנגינות לפעמים בנעימות התפילה.

Wedding, Celebrations and Holiday Songs

Amongst the most widely heard songs are those on themes of communal happiness and joy, in contrast to those of the individual's concern. A wedding could provide countless variations for the bliss of the couple and for the relief and joy of the parents. Many of these songs may be very old, while others were the creation of the Badchan who combined the talents of the preacher, bard, entertainer and master of ceremonies. He would first evoke tears from the bride and assembled guests, but then revert to lively humor and joy.

Sabbath songs dwell on the one day in the week when the Jew divested himself of the worries of his drab life and let his spirit rise to loftier planes. As the sun begins to set, a note of nostalgia enters for the peace of the day that has just waned, and a wish is voiced that the coming week be a good one.

Holiday songs are more revelling in their words and tunes. Purim and Simhat Torah songs in particular are sung with considerable abandonment. Others dwell more on the particular event associated with that holiday. Thus the glorification of heroic deeds (Hanukah), or the significance and folk customs with seasonal changes of nature, are more idyllic in form and the music may even derive from some liturgical chant and subsequently expand on its phrasing.

KALENYU, VEYN ZHE, VEYN!
YOU PLEASE THE GROOM

בלה'ניו, וויין זשע, וויין!
 בכני, הפלה, בקני!

טעקסט און מוזיק: מ. ווארשאװסקי
 Text and Music: M. Warshawski

Andante ♩ = 69

The musical score is written in G minor (one flat) and 3/4 time. It consists of five staves of music with lyrics underneath. The first staff is an instrumental introduction with a Gm chord and a tempo marking of Andante ♩ = 69. The second staff begins with the lyrics 'Du bist dem kho- sn ge - fe - In vo - rem du bist - a - zoy sheyn un fayn'. The third staff continues with 'bald vet men di khu - pe shte - ln, bald vet di khu - pe zayn. Oy,'. The fourth staff continues with 'na - ye velt ves - tu der - zen, e - pes zogt men az zi iz ze - yer sheyn, nor'. The fifth staff concludes with 'veys nit, tsi darf - stu zikh frey - en, ka - le - nyu, veyn zhe, veyn!...'. Chord changes are indicated above the staves: Gm, Cm, Eb7, Cm, and Gm.

Du bist dem khosn gefeln,
 Vorem du bist dokh sheyn un fayn;
 Bald vet men di khupe shteln,
 Bald vet di khupe zayn.
 Oy, a naye velt vestu derzen,
 Epes zogt men, zi iz zeyer sheyn,
 Nor ikh veys nit, tsi darfstu zikh freyen -
 Kalenyu, veyn zhe, veyn! ...

ווי ביסט דעם חתן געפֿעלן,
 וואָרעם דו ביסט דאָך שיין און פֿיין;
 באלד וועט מען די חופה שטעלן,
 באלד וועט די חופה זיין.
 און אַ נײַע וועלט וועסטו דערזען,
 עפעס זאָגט מען, זי איז זייער שיין,
 נאר איך ווייס ניט, צי דאַרפֿסטו זיך פֿרייען -
 פֿלעהניו, וויין זשע, וויין! ...